

a)

Motto.

"Szülőföldem szép határa."

I.)

Pályamunka
a Nádasdy féle pályakérdésre.

Kvanzatás: Elbeszélő költemény.

Az I.-ső osztály 1885. okt. 10. ikén tartott értekezletén a Nádasdy-pályásathoz a következő bírálók nevezetessék ki:

Lévay József r.

Gyulai Pál r.

Csiky Gergely l. tagok.

A pályakérdés s a pályásai szabály ide zárva megküldetik a bírálóknak, a kik egyszersmind fölkeresnek, hogy a pályamunkák közül az elbírásotthoz a föltitkári hivatalhoz beküldeni méltóztassanak.

Budapest, 1885. okt. 13.

Gyulai Pál
osztálytitkár

Nem volt ide
zárva
Lévay

Hő vize

(Rege) Sülföldem szép határa.

Hagyha Rajnal mosolyogva ébred
S Muki pusztá harmatgyöngyét issza,
És ha Alkony haldokló sugára
Atárol Bikk orron ragyog vissza;
Ki gondolna Lenke hús dalára,
- Réges régi szomorú történet -
Hadd mondom el, a mint én hallottam,
A mint tudják még ma is a vének.

*

* * *
Volt hajdanta szép Magyarországon,
Hogy Béla élt negyedik e néven
Egy hús leány és egy szegény ifjú
Ős trósnak virágos tövében.
Ifjak voltak, együtt nevelkedtek,
Mind a kettő csupa szív és elme,
Ki isodálna, ha hogy lángra lobbant
Ifjú szívök édes szenvedelmé;
Ki isodálna, ha Tibold feledte,
Hogy Lenkéje a nagy Loránt lánya,
Kinek neve is hatalma híre
Elhatott az Operenciára,
Ha feledte, hogy a rozzant kunyhót
Kely távoloság választja a vártól,
Kyenekről nem hallott a tájon
Patakisörgés, erdei madártól.
Országára legelt szeme Lenkén - -
- Tied vagyok, vagy a síró lelkem,
Arzod látom, lehed hogyha érzem,
Idősségem - azt is elfelejttem.
Idősségem idve te vagy nekem
Ite nélküled kárhorát az élet - - -"
Igy susogta, így zokogta kinyát
Bálványának, deli Lenkéjének.

1.

Fő hallgatott -- hiszen szemé pája
 Ékesszólobb volt mint eperajka, -
 Két szemében gyöngyöző harmatként
 Lelke vére, - az remegett rajta.
 Csend volt; még a madárdal is némult
 A szellő is neotelen sohajtott,
 A teremtes szentelt némasága,
 Medőn csak a szivverés ad hangot.
 Minden estve így volt egész nyáron,
 Főlik tanult szerelmet a gerle,
 Lábnymukban a nefelejtő nyilott
 Sédesebb volt a lilium kelyhe. -
 - Múlt a nyár, a madárka némult,
 Hívós szélvész tarolta a lombot,
 Permetező, hívós ősz szakában
 Boldogságuk temploma leomlott.
 - "Édes lányom, édes Lenke lányom!
 Ősz apádnak boldogsága kérel,
 Boldogságom, édes Lenke lányom,
 Kiadj meg értem lelked lányhevével. -
 Nagy családok dalias magzatja
 Valamennyi sikra szállna érted,
 Ne felejtse el jó anyád emlékeit,
 Ha felejtet apád nemzetséged." -
 A redős arcú könyörönben állott
 Az esdő szem Lenkére emelve;
 A büszke úr kemény parancsának
 Élet oregi a jó apa lelke.
 A kirozó sző megtalálja útját
 Főp Lenkének szive közepére; -
 Ki is sejtí, ki is venne számba
 A setét gyászt, mely társul ment vele.
 Titkos buja kísérette hiven,
 Magányban szivét dultta törve; -
 Hogyha néha fel-fellobbant lelke,
 Elibe állt a jó apa könnye. -
 Fúrte sorsát, volt vigasztalása:
 A férfinek felejténi könnyü;
 A nő sorsán, a míg lelke buja, -
 A nő sorsa: a gyász meg a könnyü. -

*

*

*

Álmodt látott Tibold, édes álmodt,
 Première a jó Isten lehelte
 Vadon berek rejtékébe írón.
 Törött kunya, fájó, hív szerelme;
 Vagy tán nem is álom volt, de látás
 Akert szunyogad sa lélek van ébren,
 Minőt írva olvassnak a vének
 Réges régi táltosok könyvében.
 Fehér sas szolt: „Menj el innét arra,
 Hol télben is zöld a liget fája,
 Ottan várj meg, megkereslek ottan
 Titkos özöra, jó tanácsadásra.”
 Tibold indult árkon, bokron által,
 Hideg tél volt, zúmarás, keserves,
 De ő csak ment egy erdőbe tövest,
 Hol télben is zöldelt a fenyves.
 Zöld fenyőfa ködös tetejében
 Fehér sas ült ragyogott a szárnya,
 Zöld fenyőfa télvizes tövében
 Regény Tibold össze-vissza járva.
 „Szólok hozzád - magános orádban,
 Szólok hozzád - fehér sas képében,
 Szólok hozzád - Lenke Sírú Isten
 Kérlelgeti magános termében -
 Te rám hallgass! - Isten napok jönnek
 Terem majd a harci babér bőven,
 De a babert gyászfátyollal fűrik -
 Indulj haza abban az időben.
 Phogya majd a lármás harang hangja
 Saját maga veszedelmét kongja,
 Bekütsd ki a vizet a földdel,
 A mely egymást örök óta bontja.
 Felötted lesz földi boldogságod,
 Hátad megett a kártyákat leszen
 Verejtsd össze a léget a tőrrel
 Sátalestél minden bajon, vesken,
 Ivan két karod s én veletek leszek
 Lenke anyja harajáros lelke.”
 Errel elszállt, - Tibold körülkerest
 A vidék a tavaszt innepelte.
 Napok multak, újra napok jöttek,
 Szomorú hírt süttogott a vándor,
 Fájó vize magyar vértől árad
 Stürbelyen a tatár harajósol.

Bőrre tetőről bármúl Tibold mélyen,
 De a távott szemre túl nem hatja;
 Bőrreől bőrre hara felé úri
 A fehér sas nagy parancsolatja. -
 Előbukkan öreg Ivas orma
 Mit az alkony vérvörösre feste
 Tünik a napsáfény még éregből
 Nem jöt jelent a fény öreg este. -
 Térés az ég, a csillag se látszik --
 Edes Ivas tövét katar járja
 Annak vagyon olyan piros fénye
 Magyarország alkonyulatára.
 Ég a torony, ledől a keresztje,
 Jambor lélek imádságát mondja,
 A harangláb roskad a haranggal,
 Saját maga veszedelmét kongja,
 Fehér sas száll, perszelt szárnya reszket
 Pihenőt tart egy fáról a mára,
 Bekitem a vret a földdel
 Megyen Tibold, mendegél utána.
 Öreg hegynek érkeinek tövébe,
 Kifehérlék koszorútlan orma,
 A tövénél kiélt, vedres tölgyek,
 Mintha a fák temetője volna.
 Öreg tölgyek legöregebbjére
 Repül a sas hosszú pihenőre;
 Fa tövénél hűségesen Tibold
 Letelepszik egy nagy fehér köré,
 Lesi a szót, de a madár hallgat,
 Csak pislogat hájogós szemével
 Mintha sírna, - mintha könny ragyogna
 Fehér képen - fekete színével; -
 Olykor, olykor roppan az ég egyet,
 Mintha hágná élő ember lába,
 Olykor, olykor sohajtás is hallik
 Ember szó is a nagy éjszakába -
 És megszólal a fehér sas szája
 "Rajta feam!" - olyan búsan mondja -
 "Bekited ki hát a vret a földdel
 Amely egymást örök óta rontja!" -
 Felkel Tibold a nagy fehér körül
 Szmos karkát ölelőre kappja,
 Egyet csavar, megreszket a föld is,
 A nagy követ helyéből szakajtja.

5.

A kő helyén széles üreg támad,
 Üreg száján habzó patak ömlik,
 Habzó patak a sziklákat nyalva
 Sziklák alján tönak meggjülemlik. -
 Köppen a sas, Tibold megy utána,
 Kopasz hegynek tetejére hágnak,
 Kopasz hegynek a legtetejéről
 A szertes hegy másik oldalának. -
 Petét fenyvek lepik el az oldalt,
 Gyűlés módra sorra települve
 Eredekkel esenddel a fehér sas
 A legsűrűbb fára települ le.
 Szurkos fenyő tövéhez ül Tibold,
 Sasat nézi, álmélkodik lelke
 A sas morog ide, oda nézdel
 Isten tudja mi bántja, mi lelte. -
 - "Ottan nérd csak, ott a hegynek ormán
 Tatarhad jön üldöző fegyverrel
 Fenyvesünket Lenkém s falum népe
 Most buzdossa gyötörő felelemmel.
 Tüzet adtunk, határt vont közöttük,
 De átúrta az ellenség hadja,
 Ha eléri - Isten szerelmére! -
 Elevennek egyiket se hagyja. -
 Múlik egy percz, utána a másik. -
 Petét fenyves gélén tisztas szirtok
 Messze nyuló fehérítő síkjára
 A fehér sas kéimelve tekintget,
 Egyszerre csak szárnya összecsatlan
 És megszólal: "Ottan memek! - Látod:
 Hátad megett a kárhozat hadja,
 És dötted földi boldogságod. -
 Vészeptd össze a léget a tüzzel
 Sátalestél minden bajon, veszen,
 I van két karod is én veled leszen.
 I az Isten az is veled leszen."
 Tüzet ébreszt Tibold fenyő ággal
 Levegő csap az éledő lángra
 Hol emeli, hol a földre csapja:
 Lebog a láng, a rengeteg lángja.
 Türozónben az ellen csapítja,
 Erdőn túlvan az üxöth nap álla
 Ixveikben az Isten felelme
 Aykaikon a reszkető hála;

6.

Fehér sás az égbe,
 Arcra borul a hívők csapata,
 S mire szemük újra felemelnek +
 Lenke, Tibold egymás karjaikba.

613.

Ért. ds. 1. 1884.

MAGYAR
 TUDOMÁNYOS
 AKADEÉMIA.

* *
 Múlt a vész, szebb napok viradtak,
 De az a vir ott esreg emlékül,
 Egő fenyves így megmelegíté,
 Hogy sosem fagy a tél hidegétül.
 Heő parton, regényes Tapolcán,
 Mervevény a tölgyes oldalnak
 'Elt nagy Loránt, Lenke s feje Tibold,
 Most is élnek, hozzá meg nem hallak.

Ez nagyon korán jött, messz a
 husáridő 1885. szept. 30.

Lukács

Nádasdy-pályamű

I.